

דף לח.

עין משפט ב.

או"ה סימן תעב סעיף ט

- ט. י. שיעור הכוס רביעית לאחר שימזגנו^ד וישתה כולו או רובו^ה. ואם יש בכוס הרבה רביעיות שותין ממנו בני אדם^י כמנין הרביעיות שבו^ז. וי"א שצריך לשתות רוב הכוס^ח אפי' מחזיק כמה רביעיות.
- הגה: וצריך לשתות השיעור בלא הפסק גדול^ט בנתיים.

- ד. וְאִם שֶׁתָּה לֹא מְזוּג יֵצֵא דִין ד' כוסות אבל דין חירות לא יצא, דאין חשיבות אלא במזוג מיהו א"צ לחזור ולשתות, ב"י מהמ"מ.
- ה. וע"פ סודן של דברים יין ע"י מזיגה נקרא יין המשמח וע"י המים שהוא חסד ממתק היין שהוא בגבורה בבחינת בינה, ויכוון בג' טיפין של המזיגה כנגד ג' יודין של שם אהי"ה במילוי יודין. כה"ח אות נ"ט.
- ה. וְהַיֵּינוּ כֹּלֹו לִכְתַּחֲלָה וּבְדִיעֵבֵד דִּי בְּרֹבּוֹ וּמְדַבְּרֵי הַטּוֹר מִשְׁמַע דָּגָם לִכְתַּחֲלָה מִסְפִּיק בְּרֹבּוֹ שֶׁלֹּא כְּדַעַת הַתּוֹס'. כה"ח אות ס'. וישתה רובו היינו רובו של כוס שהוא כמלא לוגמיו שהוא רוב רביעית. כה"ח אות ס"ג.
- ו. ואפשר דגם בדעת מרן פירוש כולו למצוה מן המובחר אבל גם רובו הוא לכתחלה. משמע אף לכתחילה יכולים לצאת בזה הרבה בני אדם בכוס אחד. מ"א ס"ק ט'. ולא הוי פגום כמו בסי' רע"א סעיף יו"ד כיון שבתחילת שתייתו של הראשון היה כוס שלם מותר לכתחלה לכולם. כה"ח אות ס"ד.
- ז. לאו דוקא אלא כמנין רוב רביעיות שבו, אלא כיון שלכתחילה צריך רביעית לכל אחד נקט כנגד רביעיות שבו. כה"ח אות ס"ה.
- ח. וְכַךְ הִיא דַּעַת הַב"ח, וְסִיּוּם דְּזוֹה בְּדִיעֵבֵד אֲבָל לִכְתַּחֲלָה צָרִיךְ לִשְׁתּוֹת כֹּלֹו אֲפִי' בְּכֹס גָּדוֹל. וכ"כ הפר"ח. והעיקר כדעת האומרים דאפי' לכתחילה די בשתיית רוב רביעית אפי' אם הכוס מחזיק כמה רביעיות, אלא שטוב לחוש לסברא הראשונה וליקח כוס קטן ולשתות כולו, וזו גם דעת השו"ע לחוש לי"א לכתחלה, וא"כ גם בכוס גדול יש לשתות לכתחלה כולו או רובו. כה"ח אות ס"ו.
- ט. וְכַתֵּב הַב"ח דְּנִרְאָה דִּאֲפִי' לִכְתַּחֲלָה אֵין לְמַלְאוֹת כֹּל הַכֹּס מִמֶּשׁ בְּכֹס גָּדוֹל אֲלֹא יִמְלֹאנוּ עַד רֹבּוֹ שְׁזֵה ג"כ נִקְרָא כֹּס שֶׁל יֵין וְיִשְׁתָּה הַכֹּל לִכְתַּחֲלָה, וּבְדִיעֵבֵד יֵצֵא בִּשְׁתִּיית הָרֹב מִמֶּנּוּ, אֲבָל הַמֵּאֲמֵר מְרַדְּכִי כָּתַב עַל דְּבַרֵּי הַב"ח דְּלֹא מַחֲזִיר וְעַכ"פ בְּכֹס שֶׁל קִידוּשׁ וּבִרְכַּת הַמִּזוּן צָרִיךְ לְמַלְאוֹתָו עַל גְּדוּתוֹ דְּכָל דְּבַר הַטַּעֲוֹן כֹּס צָרִיךְ שִׁיחִיה מֵלֵא. כה"ח אות ס"ז.
- ט. וְהַיֵּינוּ שֶׁלֹּא יִשְׁתָּה מִתַּחֲלָה וְעַד סוֹף יוֹתֵר מִשְׁעוֹר שְׁתִּיית רְבִיעִית, כִּמ"ש בסי' תרי"ב סעיף יו"ד. ואם שהה יותר מאכילת פרס אפי' בדיעבד לא יצא, וצריך לחזור אפי' בכוסות האחרונים. אבל אם שהה יותר מכדי שתיית רביעית בכוסות הראשונים חוזר, ובשני הכוסות האחרונים אינו חוזר משום שנראה כמוסיף.
- ו. וְלִכְתַּחֲלָה יִשְׁתָּה רֹב רְבִיעִית בַּפֶּעַם אַחַת. מ"א ס"ק י"א, ופר"ח.

עין משפט ג.

יו"ד סימן רמב סעיף יג

יג. יז. תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה הרי זה שוטה רשע וגס רוח ^י, ועליו נאמר "כי רבים חללים הפילה".

הגה: תלמידים הקטנים הקופצים להורות ולישב בראש ולהתגדל בפני עמי הארץ, מרבים מחלוקת ומחריבים העולם ומכבין נרה של תורה.

הגה: יזהר כל אדם שלא יורה כשהוא שתוי יין ^כ או שאר דברים המשכרים אפי' בדבר פשוט אם לא שהדבר ברור ^ל בפוסקים.

ח"מ סימן ז סעיף ה

ה ו. י"א דשתויי יין ^מ מותר לו לדון דיני ממונות, אבל להורות באיסורין ^נ פסול, ואפי' שתה רק רביעית, אבל ביינות שלנו שאינם חזקים יש להתיר בשתיית רביעית.

ה ז. אין עד ^ס נעשה דיין, ודוקא אם ^ע העיד כבר אינו יכול להצטרף לדון על אותו מעשה. אבל דיינים שראו ^פ אפי' כיוונו בתורת עדות אם זה

י. מע"ז י"ט ע"ב, ורמב"ם פ"ה מת"ת, ואם אין כיוצא בו נקרא הגיע להוראה, דא"כ מי יורה דעה אלא הכל לפי הזמן והעת, ראשון לציון.

כ. ודוקא רביעית יין חי שאינו מזוג אבל אם היה מזוג או ישן מעט, או הלך כדי מיל, עבר היין ומותר לו להורות, אבל אם שתה יותר מרביעית אפי' מזוג או ישן שינה מעט או הלך בדרך זה מוסיף בשכרותו, אלא ישהה לפי השכרות עד שלא ישאר משכרותו שום דבר. ש"ך ס"ק י"ט, מרמב"ם, וע"ש עוד במש"כ.

ל. עיין בפ"ת שהביא ממדרש שחולק. ועיין בתוס' סנהדרין מ"ב ע"א.

מ. לפ"ז דין של עביד איניש דינא לנפשיה שמותר, יהיה אסור לשתויי יין לעשות דין לעצמו, שזה הוראה באיסורין. אמנם גם באיסורין אם פוסק מתוך השו"ע שרי.

נ. דבעינן עדות שאתה יכול להזימה, והדן בעצמו לא יקבל הזמה על עצמו, או מטעם דכתיב ועמדו שני האנשים, ועיין כתובות דף כ"א.

ס. תוס' בתרא קי"ד ע"א ומימרא דרב יהודה שם וכן כתבו הרמב"ם והרא"ש. והגם שבעדות בנמצא אחד מהם קרוב או פסול העדות בטלה ופוסל בכוונה להעיד לבד, עיין בש"ך בסי' ל"ז שכתב דשם צ"ל גזירת הכתוב בעדות.

ע. ואם בשעת מעשה הוזמן הדיין לשם עדות, דיין זה אינו יכול לדון כלל, גם ע"פ עדים אחרים וי"א דאף אם הוזמן דן ע"פ עדות אחרים, ודעה ראשונה היא דעת הרמב"ן והרא"ש ושכן ראוי להורות, וזו גם סברת הרשב"ם בכתרא קי"ג ע"ב. ודעה שניה נראה שזו דעת הרמב"ם כ"כ בב"י.

פ. דאין עליהם בזה תורת עדות כ"כ הסמ"ע. ומש"כ ביום היינו בשעה שראויה לדון כ"כ הטור. ומה שדנים ביום, היינו אפי' אחרי כמה ימים, כיון שראיתם הייתה ביום,

היה ביום, ז' דנים ע"פ ראייתם דלא תהיה שמיעה גדולה מראייה, ואם ראו כלילה דנים ע"פ עדות אחרת.

הגה: ח. מה שאין עד נעשה דיין רק בדברים שהם ק' מן התורה, אבל בדרכנן דנים, דעד נעשה דיין.

אור"ח סימן קמ פעיף יג

עין משפט כ.

יג. טז. צריך שיהיה במים רביעית ר' לנוטל אחד, אבל שנים שבאו ליטול ש' כאחד האחרון א"צ רביעית, ואפי' בזה אחר זה מהני ובלבד שלא יפסיק הקילוח ת' כיצד, היה רביעית מים בכלי ופשט אחד ידיו ואחר יוצק על ידיו ובא השני ופשט ידיו למטה ממנו סמוך א' ליד הראשון

משא"כ בראו כלילה דאז לא מהני שמיעה כלילה ולא מהני גם ראייה לדון עליה, עד שיעידו לפניהם אחרים. סמ"ע ס"ק ט"ו.

צ. תוס' כתובות כ"ב ע"ב. ונ"י שם כת' אבל בדרכנן עד נעשה דיין, וכן המחבר בסי' מ"ו כת' שעד הרואה כלילה נעשה דיין בקיום שטרות שהם דרכנן, ועיין בסמ"ע ס"ק ט"ז. והש"ך כתב בשם הב"ח דבראוהו ביו"ט או בשבת שאין דנים בהם הגם שזה מדרכנן מגזירה שמא יכתוב, מ"מ אינם יכולים לדון דכל מה דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון, והט"ז תמה על זה והסיק דיכולים לדון בכה"ג וכן העלה התומים והקצות ע"ש. ועוד כתב הש"ך בסי' מ"ו דעד שחתום בשטר אינו דן באותו שטר עצמו וכן הוא מכתובות ק"ה ע"ב ורמב"ם פכ"ג מהלכות סנהדרין.

ק. והש"ך בס"ק כ"א כתב דמדברי הרמב"ם נראה דאפי' הוא דבר ברור בפוסקים כל שאינו מפורש במקרא שגם הצדוקים מודים בו אסור להורות, וכ"כ הב"ח ותמה על דברי הרמ"א.

עוד כתב דמי שמיצר ואין דעתו מיושבת עליו אל יורה בשעה שהוא מיצר דכתיב "בצר אל יורה".

ר. שהוא מקוה קטן לטהר בו מחטין וצינורות מהלכה למשה מסיני, ולידים תקנו רביעית שהוא כמקוה קטן, כה"ח אות ע"ג.

ואפי' אינו רוצה ליטול אלא יד אחת צריך שיהיה במים רביעית, כה"ח אות ע"ד. ש. ודוקא שנתכונו ליטול שניהם כאחד אבל אם נתכוון אחד ליטול לעצמו ואח"כ פשט השני את ידיו למטה ממנו ידיו טמאות וצריך לנגבם ולחזור וליטלם, מ"א ס"ק כ'. ואם שפך הראשון הרביעית בפעם אחת השני בכה"ג צריך ג"כ לחזור וליטלן אלא שא"צ לנגבם, כה"ח אות ע"ה.

ת. שאז הוי כל הניצוק מתחלה ועד סוף מחובר בקילוח אחד ואז הוי כאילו היה רביעית לכל אחד ואחד וקולא היא שהקילו חכמים בנטילה, ב"י. והוא שבאו המים על כל היד עד מקום חיבורם לזרוע כמ"ש בסי' קס"א סעיף ד', כה"ח אות ע"ו.

א. אבל במרוחקת מיד חבירו לא עלתה לו נטילה לפי שהוא נוטל מרחיצת חבירו, ב"י וב"ח, וע"כ היום לא נוהגים לעשות כן שמא לא ידע לכוון הידים ביחד. ועוד

וקילוח יורד על ידו של ראשון וכן לידו של השני שמלמטה ממנו ידי שניהם טהורות אפי' שנפחת שיעור הרביעית כשמגיעים לידיו של שני ידיו טהורות כיון שהם באים לשני משיורי טהרה.^ב

ויש מתירין אפי' כשנוטלים זה אחר זה^ג כיון שבשעה שהתחיל הראשון ליטול היה במים רביעית גם לשני עולים משום שבאו משיורי טהרה, דרך זה נוטלים מחצי לוג לג' ולד', ומלוג לכמה בני אדם כל זמן שמספיקים המים לשפוך על ידיו שלוש פעמים.^ד

ה"ה שיכולים להניח ד' וה' ידיהם זה בצד זה או זה על גבי זה וליטול כאחד, ובלבד שירפו ידיהם בענין שיגיעו המים לכל אחד. ועיין בסי' קס"ב סעיף ה'.

או"ח סימן פז סעיף א

עין משפט מ.

א. גרף של רעי ועביט^ה של מי רגלים של חרס או של עץ צריך להרחיק מהם כמו מצואה, ואפי' הטיל בהם מים^ו, אבל אם הם של

ע"פ דברי האר"י ז"ל אפי' בידיים של אדם אחד צריך ליטול כל יד בפני עצמה, שם אות ע"ז.

ב. כיון שיש חולקים בזה יש להחמיר וע"כ אם נטל את ידו מכלי שהיה בו רביעית ונשתייר בכלי פחות מרביעית הגם שהם משיורי טהרה צריך להשלים על המים בכלי לרביעית או יותר ואח"כ יטול השני, כה"ח אות ע"ח.

ג. אפי' הפסיק הקילוח וגמר הראשון הנטילה, ועיין בכה"ח אות ע"ט.

ד. לאו דוקא דה"ה אם היה רביעית ומחצה בכלי ונטל הראשון במחצית הרביעית ונשאר רביעית נוטלים שנים ממנה אח"כ אולם כיון שא"א לצמצם אמרו מחצית הלוג.

ה. ברכות כ"ה ע"ב, ופי' רש"י גרף ועביט שניהם כלי חרס הם אלא של צואה קרוי גרף, ושל מי רגלים נקרא עביט. וכתב הרא"ש דבשל עץ מסתבר דאסור משום שהוא מובלע בתוכו ומלא זוהמא אבל בשל זכוכית מותר, וכך פסק הטור ומר"ן השו"ע אף שהרשב"א מתיר בשל עץ. כה"ח אות א'.

ו. כיון שמיוחדים לכך דינם כבית הכסא, ואפי' אין בהם ריח רע, ועיין בכה"ח אות ג'.

מתכת או זכוכית או חרס מצופה ז' מותר אם הם רחוצים יפה ח'.

ז. או של חרס שאינו מצופה והוא חדש אף שעשויים לשם כך מותר כיון שעדיין לא בלעו דבר, כה"ח אות ד'.

ובשל זכוכית שמותר משום שאינו בולע, אבל הפר"ח כתב להחמיר בשל זכוכית וכ"כ הט"ז כיון דלא מהני הגעלה לכלי זכוכית כמו שכתב הרמ"א בסי' תנ"א, אבל הא"ר חלק על הט"ז וכן הסכים הברכי יוסף לפסק מר"ן השו"ע דבשל זכוכית מותר, כה"ח אות ה'. ובמצופה י"א דבעינן מצופה משני צדדים וי"א די מבפנים, ויש להקל אם כפאו על פיו, כה"ח אות ו'.

ח. ובלבד שאין ריח יוצא ממנו, מ"א ס"ק ג'.